

Виходить у Львові
щодня (крім неділь і
гр. кат. свят) о 5-ій
годині по полудні.

Реданція і
Адміністрація: улица
Чарнецького ч. 12.

Часьма приймають ся
лиш франковані.

Рукописи
авертають ся лиш на
окреме жадані і за вло-
женем оплати поштової.

Реклямаціі
пезалечатні вільні від
оплати поштової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Передплата
у Львові в агенції
дзевників пасаж Гавс-
мана ч. 9 і в ц. к. Стар-
роствах на провінціі:
на цілий рік К 4-80
на пів року „ 2-40
на чверть року „ 1-20
місячно . . . „ —40
Поодинокє число 2 с.
З поштовою пере-
силкою:
на цілий рік К 10-80
на пів року „ 5-40
на чверть року „ 2-70
місячно . . . „ —90
Поодинокє число 6 с.

Додаток до „Газети Львівської“.

Вигляди реформи виборчої.

Кн. Ліхтенштайн, один із проводпрів християнсько-соціальної партії у Відни, виголосив опогди перед своїми виборцями у Відни бесіду, в котрій між иньшими говорив також і про те, які вигляди має намірена правительством реформа виборча. Він сказав:

Християнсько-соціална партія стоїть непохитно на тім становищі, яке займає від цівтора року; она домагає ся поправді і широго загального, рівного безпосередного і тайного права виборчого. Яко партія, що стоїть завжди в звязи з найширшими масами народу і з того бере свою силу, домагає ся она, що би то право виборче було без виїмки розширене на всіх горожан держави і буде за ту засаду вести борбу з цілою енергією. Тоті застереження, яких ми бажаємо з національних і культурних причин та й зі взгляду на честність і свободу виборів, звістні загально і не треба їх повтаряти. Мусимо однак зазначити, що тоті застереження не сьміють означати ніякого обмеження права виборчого, ніякої утрати права виборчого хоч би лиш для одного однісенького горожанина та й ніякого утруднення або невиконання для нікого.

Вирочім політичне положення, особливо же для міністерства, що до шанса загального права виборчого змінило ся без сумніву в некористь; нема певности, коли оно буде в Австрії заведене, чи вже сеї послідної сесії теперішньої ради державної, чи аж в якійсь сесії по нових виборах. Але нема сумніву, що довге зволіканє єсть неможливе; оно може потрєвати місяці, або хочби й рік, але ледви чи довше. Положенє змінило ся о стілько, що бар. Гавч зробив публично вигляд на загальне, рівне, безпосередне і тайне право виборче в хвили, коли, як здавало ся, революція в Росії брала верх а на Угорщині предлога реформи виборчої мала вигляд на безпосередний успіх. Тепер же революцію в Росії здушено, на Угорщині загальне право виборче відложено не знати на як довго, а бар. Гавч стоїть зі своєю предлогою закона, яку небавком має предложити, на трохи відокремленім і висуненім наперед становищі. Противники загального, рівного і безпосередного права виборчого будуть тепер могли лекше ставити опір, як то могло бути ще перед кількома місяцями.

Не треба нам забувати, що наша палата послів задля ві дотеперішного складу має дуже сильну меншість безусловних приклонників куріяльної системи і що до неї після об-

ставин прилучать ся многі тайні або й явні противники нової системи виборчої. Але одно треба безусловно висказати: коли настане проволока, не сьміє соціална демократія робити собі з того право до виконувая примусу за поможію демонстрацій. Правительство мусить серед всяких обставин удержати законність і порядок. Тій приклонности для тих, що роблять неспокої, яка в послідних роках дала сумний доказ ослаблення правительственной власти, мусить настати кінець. Коли червоні хотять перенести акцію на улицу, тоді мусить австрійське правительство ваяти собі за директиву примір німецького правительства. Коли Адлер і Шумаер (соціалісти) беруть ся до нас по російськи, то ми мусимо виступити против них по пруськи.

Вісти політичні.

Справа войска і марокканьска інтерпелляція в Раді державній. — з Угорщини. — Події в Росії.

На вчерашнім засіданню палати послів вела ся дальша дискусія над контингентом рекрутів і промавляв міністер краювої оборони Шинайх. Бесідник обговорював всіляк-

8)

На Кавказі.

Після дра Вірта, дра Райна і др.
владис К. Вербенко.

(Дальше).

Коли ми так вечеряли, поставали собі довкола нас громадками з нашим проводирем і товмачем поперед тутешні люди, самі хороші мужчини з опаленими лицами, всі в своїй народній поші т. є. в довгих піби сорочки сукманах, з „кіпжаками“ (штителетами) за поясом з переду і з патронами в отвертих кишнях на грудех а поміж ними звайшій ся й пастухи з гір та й якийсь дурнуватий з послідного села, через котре ми переходили. По вечері почаствовали ми всіх знаменитим катехиньським червоним вином і папіросами, місяць виступив з поза вкритих снігом вершків і облив своїм сріблявим сьвітлом цілий чудово краєній альпейскій образ нашого табору: то були хвилі, яких хоч би й як буйна уява не в силі собі змалювати. Душа рвала ся під небеса і надмір чувства залунав грімкою пісею, котра на місцевих жителів зробила таке вражінє, що й они завторували нам своїм грімким „урра!“ Довго ще співали ми та попивали вино, аж накінець загальна утрома і потреба сил до дальшої дороги змусили нас лягати на спочинок. А довкола нас тупали коні, скубаючи траву, співали з тиха Осетинці свої народні пісні та шуміла Цей, вколисуючи нас до сну.

Ще лиш раз прожили ми подібну романтичну ніч. То було на високо положенім замку грузиньського князя Джапарідзе в Херзонезі коло Оні. Подуже томлячим ході на гору почерез стрімкі скали та полупані зубочі — три дні перед тим було землетрясенє — станули ми вже змерком і дощ зачав був падати перед великим княжим замком. Незуджалося княгиня, котрої чоловік був виїхав, запросила нас зараз до замку в гостину та й позволила переночувати. Російське правительство по завойованю краю полишило не без доброї розваги тим многим малим і дуже маленьким князям сих диких гір їх титули і ддятого не дивота, що тут можна так багато стрітити людей з княжими титулами, хоч не один з тих князів має ще ледви маленьке обійсте а єго окруженє і єго занятє якось не киче годить ся з єго титулом. Але наш Джапарідзе міг би й після західно-європейского поняття називати ся князем, бо до него належало більше як 200 місцевостей, що платили єму дань а до того мав він ще й велику посілість ґрунтового, величезні ліси та й займав в російськєм оцолченю на Кавказі високе становище.

Шкода, що ми не могли пізнати єго особисто, бо судячи з порозішуваних фотографій і з оцвіданя єго управителя двору мусить бути веселій собі панок, що це заєдно вино із золотой чаші і він без сумніву не був би нас так борзо пустив від себе. Єго жена прийяла нас зараз на авдиєнці у великій авдиєнційній і гостинній сьвітлиці, а що она незуджало, то з авдиєнці зробила ся лікарська візита у нашого доктора з Берліна. Ми довідали ся через тов-

мача, що їй було вже 47 літ і що їй одного дня спараліжувало лівий бік, а вже найбільше журила ся тим, що з кожним днем ставала товстїйша. Чи то рада нашого лікаря, котрий порадив їй поїхати до якихсь кавкаських купелів, вплинула на то, що она нас так знаменито погостила, або чи була би то зробила й без того, годі сказати. Фактом єсть лиш то, що зараз по авдиєнці казала нам сказати, що би ми розгостили єя у великій сьвітлиці і припираючим до неї малим сальоні, а поки що мали для нас зарізати барана і прилагодити вечерю.

Коли ми за се чємно подякували а попросили лиш, щоби нам дозволила переночувати, явив ся зараз молодий „князь“, може 14-літній, інтелегентно вицлядаючий ученик реальної школи, в одію як у нас носять єя діти середно заможних селян, а єго ґвернер, скромний, хороший молодець в георгійскій поші і кількох слуг внесли до комнати великі фляшки і величезні буйволіві роги, що служили за посудину до питя. Ніхто би не повірив, як багато приносили легкого червоного, котре давало ся дуже пити, а роги ходили заєдно з рук до рук довкола стола. За той час молодій князь і єго послушна служба стояли за нашими кріслами і пильно нам послугували. Коли ми відтак вицпили за здоровлє княгині і заспівали грімку пісею в єї честь, казала она внести на грубих срібних тачах з довгими ручками, дорогу, срібну, в середині позолочувану посудину, котрої уживають лиш підчас гостини високих достойників, та просила нас, щоби ми тепер замість з рогів пили з тих

справи військові, порушені попередніми бесідниками, і виступив против говорення, мовби в Галичині брано надвишку рекрутів. О тим не може бути й бесіди. Бранка рекрутів відбуває ся строго після числа установа в законі, а надвишку призначає ся безусловно до резерви доповняючої. Уживане галицьких рекрутів в českих полках відбуває ся що року для виповнення люк при спеціальних родах оружя. Не можна однак ніяк сказати, що тих людей уживає ся до підрядної послуги або що їм не дає ся можности узискати степеня підофіцера.

Що до перенесення компетенції в справах жандармерії з міністерства кравової оборони до міністерства справ внутрішніх, то міністер зазначив, що взгляди військові і економічні промавають за тим, щоби поилишити дотеперішній стан. Впрочім міністерству справ внутрішніх признано і так достаточний вплив в справах цивільно-державних.

Що до реформи постанов о кріпостних районах, то управильне сеї справи не зависить виключно лиш від міністерства кравової оборони, але ще й від інших чинників; але військова управа старає ся й сю справу підпирати під кожним взглядом.

Опісля говорив міністер о поступованю в справі народній у войску і заведенях військових. Військова управа старає ся о то, щоби молоді люди, вступаючи до заведень наукових, знали дві мови. Наплив молодих людей до таких заведень єсть дуже численний, але таких, що знали би дві мови, єсть дуже малий. Того однак треба вимагати, бо мусять преці порозумівати ся з вояками. Від 1876 р. єсть норма, що скоро 20 процент вояків якогось полку уживає в розмові якоїсь мови, то та мова єсть мовою полковою. З того

срібних кубків. Не один з нас уважав ту веселу забаву на високім кавказкім княжім замку, де вино лило ся струями, за не менше романтичну, як тоту в ночи передтим на Реком. В заміну за тоту гостинність відплачували ся ми дарунками, роздаючи тісточка, чоколяду і цукор. Як радо приймали від нас тоті ласощі, згіркували ми по тім, що княгиня вже перед тим просила нас, щоби ми їй відступили грохи цукру, коли який лишить ся по чаю. От так сходить ся тут в сих диких горах благородна і великодушна гостинність з жебраниною о найбільшу дрібничку, бо тоті здобутки культури можна тут дістати лиш в далекім місті за готові гроші.

Ми перепочували таки в тій самій світлици, де з вечера забавляли ся, а на другий день повставали всі такі здорові і веселі, як коли-б таки ніколи не бачили кавказкого вина. Відтак попрощали ся ми з княгиною, котра казала вивести себе на балкони, кланяючись їй церемонійно, зодимивши всі враз наші російскі білі шапки, а молодий князь і єго гуварнер відвели це нас після тугешного звичаю опорий кусень дороги. Слугам пороздавали ми крім грошей ще й тютюн та й папіроси.

По 13 годиннім поспішнім марши на не звичайно лихий і дуже прикрій дорозі зійшли ми наконєць в долину і станули в Таркветі над Ріоном, де мали ще лиш тільки часу, що змучені і голодні, без білетів і грошей вкочили до поїзду, що по 12-годинній їзді серед ночи мав нас завезти до Тифліса, столиці кавказкого генерал-губернаторства, того „Парижа в азійській Росії“. Для поясненя треба тут додати, що наш третій князь, котрий між иншими річами ніс також і торбу з дрібними грішми, так дуже потрібними в горах, упав зі змученя серед дороги вже під самою станцією а разом з ним лишив ся і старий жид, що єго поганяв.

4. Т и ф л і с.

Ми тепер в краю Грузинів або Георгійців. То велика мішанина племен, яку можна

однак не можна робити докору військовій управі. А 20 процент то єсть в военім стані 800 вояків. Було би преці невідповідне висилати полк на війну, в котрім 800 вояків не могло би порозуміти ся з офіцерами. Годі в тім добачити якась розбиванє єдності або якусь уступку в хосен народностей. В справі языковій рішає потреба. За то рішучо конечна мова службова.

Маємо обовязок удержати мову службову, але розширене єї круга має якась границі. Офіцери мусять єї знати; так само підофіцери повинні єї знати; але трудно жадати від вояків, щоби научили ся єї в трох роках служби військової; того й ніхто від них не жадає. Що до товариської мови офіцирів, то нема в тім напрімні ніяких наказів. Нікому не боронить ся розмавляти зі своїми земляками в рідній мові. Але корпус офіцирскій в армії єсть мішаний, а коли єсть ся в товаристві, то звичайно розмавляє ся в тій мові, котру всі розуміють. Того нема в ніякім приказі ані розпорядженю, але то єсть в „Кнігтін“ (книжка о тім, як обходити ся з людьми).

Міністер доказував відтак, що офіцирів переносять не в цілях германізаційних, але на то, щоби пізнали край, а наконєць звернув увагу на то, що всі держави мають вже нові пушки, а ми маємо лиш модель а не можемо сконструувати нових пушок. Коли би навіть були пушки, бракло би вояків. Всі чужі маринарки зброять ся, приміру не хоче він наводити, бо значило би то, що він говорить о війні, а він хотів би лиш говорити о готовості до війни. Браки у войску єсть такі, що навіть зі сторони невоєскової звивано влади військові до скріпленя охорони побережа Далматії.

Опісля промавляли послы Кльофач, Ва-

пізнати хоч би лиш по сих назвах: справденні Грузини, котрих має бути около 320.000; Міпгрельці, Імерити і Гури; дальше Кобулеци і Аджари, Хевзури, Ішави, Туши і Сванети. Всі они говорять грузинською мовою, котра навіть розвинула ся літературно і має своє окреме письмо, подібне до вірменського. Грузини то нарід дуже гостинний, товариський і веселий, але взагалі взявши бідний, складає ся лиш з підупавшої шляхти і дуже бідного селянства. Їх хата з плоскими дахами називають ся „саклі“.

Самому краєви і єго жителям ми сям разом не могли придивити ся, бо аж недалеко від станції Міцхет зачало нам розвидняти ся. Зелізняця іде тут долиною понад ріку Куру, на котрої лівім березі видко добре управлені поля і хороші хутори. Побіч Грузинів живуть тут і Росіяни, котрих тут щораз більше поселяє ся. Великим мостом, що іде через Куру, вїздаємо на станцію в Міцхет, звідки ще 20 верст до Тифліса.

Міцхет, то нужденне тепер сільце, але має славу минувшість за собою. Тут на замку, з котрого тепер видніють ся лиш великі розвалини на недалекій горі, була резиденція давних грузинських князів, а теперішнє село було ще в пятім столітю містом і столицею краю. По многих розвалинах, по останках бант і мурів можна пізнати, як далеко тягнуло ся місто. Тутешна церква, як кажуть, походить ще з четвертого столітя а в ній єсть гробниця многих грузинських князів, між иншими і послідного грузинського князя Юрія XII.

„Воґзал“ в Міцхеті то хороший одноповерхий будинок з верандою, в котрім єсть і рестаурація з обильно заставленим буфетом. Величезний жовтий самовар шипить, на столі стоїть миска кавяру, сардинки, яйця та всілякі иньші перекуски. Поїзд задержує ся ту 20 минут, отже можна випити і склянку чаю і добре покріпити ся, що ми таки й зараз зробили, бо до Тифліса все-таки ще дві години їзди.

(Дальше буде).

Гнер і Василько. Сей послідний висказав ся з признанем о міністрі кравової оборони а при тім зазначив, що коли би який небудь народности зроблено концесія на поли язиковім в армії, то й Русини вислунають з такими самими жадалями. Бесідник відкликнував ся до військової управи, щоби армії не уживано догнобленя руского народу, котрий єсть повен чувств для Династії. Русини будуть голосувати за контингентом рекрутів, бо предложило єго правительство, котре сповнило головне жаданє руского народу. Згадуючи про бесіду гр. Штернберга, котрий виступив був навіть против Династії, закінчив бесідник відповідю на ту бесіду окликом: Господь Бог нехай хоронить Цісаря! — Наконєць по промовах ще кількох бесідників ухвалено закон о контингенті рекрутів в другім і третім читаню.

Молодоческі послы поставили на вчерашнім засіданю інтерпеляції в справі марокканьскій і запитували президента міністрів бар. Гавча, чи в виду зацутанія, які можуть настати в наслідок експанзивної політики Німеччини, може дати успокоююче поясненє §. 2. союзу з Німеччиною. Відтак запитували в справі інструкції делегатів в Альґесірас і чи правительство готове в найкоротшім часі залагодити конфлікт з Сербією в мирній дорозі.

З Будапешту доносять: В кругах коаліції говорять, що королівскій комісар Ширій не явить ся в парламенті, але завівше послів, щоби ставили ся в королівській палаті і там відчитає їм цісарскій рескрипт о розвязаню угорського парламенту. Заворушенє в кругах коаліційних стає щораз більше. Вчера вечером дало ся кількох послів почувти, що коли парламент буде безправно розвязаний, то на Угорщині утворить ся республіканьска партія.

„Правительств. Вестник“ копетатує, що в посліднім тиждни у арештованих в Лодзі, Миньску, Варшаві, Вильні, Ярославі, Севастополі, Самарі, Гродні, Сормові, Низкп. Новгороді, Казани, Одесі і Вілостоці знайдено багато бомб, револьверів, карабінів і матерій вибухових. В дніпровскім уїзді арештовано пятьох людей, з котрих один представляв ся яко цар, три яко посланники царя а один яко генерал. — В прибалтійських провінціях революції ще не здушено зовсім. В Ризі нападають революціонери на доми і убивають педлобих собі противників.

Н О В И Н К И.

Львів, дня 16-го лютого 1906.

— **Іменованя.** Міністерство торговлі іменує Івана Коглярекого, підофіцера полку залізничного і телеграфичного, асистентом почтовим, а галицька Дирекція почт і телеграфів призначила єго до Львова.

— **Нова складниця почтова.** З днем 16 лютого с. р. заводить ся нову складницю почтову в Жукові, пов. волочківського, приналежну до ц. к. уряду почтового в Гологорах. Післанець буде ходити шість разів на тиждень.

— **Кваліфікаційні іспити для учителів і учительок народних шікл розіпочнуть ся перед іспитовою комісією в Станіславові дня 19 с. м. о годині 8-ій раню.** — Також кваліфікаційні іспити перед екзамінаційною комісією в Заліщиках розіпочнуть ся письменною частию дня 27 с. м., а усною дня 5 марта. Реченєць поносити поданя до 20 лютого.

— **Субвенція.** Секція фінансова львівської ради міської ухвалила на опогданнім засіданю при-

Найдешевше можна купити лише

В А В К Ц Й Н І Й Г а л и

Пасаж Миколяша

меблі, образи, дивани, сальонову обставу, золото, біжутерії,
старинности і все можливе до домового уладження.

Порозуміне з провінцією писемно.

Вступ вільний цілий день.

Головна агенція дневників

СТ. СОКОЛОВСКОГО

у Львові, пасаж Гавсмана ч. 9,

приймає пренумерату і оголошення до всіх днев-
ників краєвих і заграничних.

До „Народної Часописи“ і „Газети Львівської“ може
принімати оголошення виключно лиш ся агенція.